

Aan de leden van de gemeenteraad

Burgemeestersbrief

Helmond, 21 december 2021
Onderwerp: Krachtenveldanalyse

Zaaknummer: 50826976

Geachte leden van de gemeenteraad,

Aanleiding

Op 15 oktober jl. heeft NRC een artikel geschreven over zogenaamde 'krachtenveldanalyses', gericht op de islamitische gemeenschap en uitgevoerd door het bureau Nuance door Training en Advies (NTA). In dit verband noemde NRC de gemeente Helmond als één van de gemeenten waarin zo'n krachtenveldanalyse 'non-informed' is uitgevoerd. Naar aanleiding daarvan zijn schriftelijke vragen gesteld door de CDA-fractie (18 oktober jl.). Naar aanleiding van een vervolgartikel hierover in NRC heeft De SP-fractie aanvullende schriftelijke vragen gesteld (11 november jl.). Met deze brief beantwoord ik de gestelde vragen door u te informeren over de aanleiding, de opdracht die ik heb gegeven, de gebruikte methodiek, de resultaten en de relatie met de gemeenschap.

De aanleiding

(vraag 2 CDA)

De Dreigingsbeelden Terrorisme Nederland (DTN) van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) benoemen ook de laatste jaren steevast de aanwezige dreiging van verschillende vormen van radicalisering en extremisme. In het meest recente DTN staat onder meer dat "de jihadistische dreiging tegen Nederland onveranderd in stand blijft" en in het vorige DTN dat "binnen de [jihadistische] beweging aanslagen op Nederland nog altijd als legitiem middel worden gezien". Ook noemt de NCTV een aanslag uit rechts-extremistische hoek "voorstelbaar" en ziet de NCTV "mogelijke verharding bij een klein deel van het coronaprotest".

In Oost-Brabant werken we al langere tijd samen aan de aanpak van alle vormen van religieuze en politieke radicalisering. Doel is het voorkomen, bestrijden en aanpakken van polarisatie, radicalisering en alle maatschappelijke ontwrichtende spanningen en problematisch gedrag als gevolg daarvan. Het thema wordt benoemd in het Regionaal Veiligheidsplan Oost-Brabant 2019-2022. Het thema is eveneens als aandachtspunt benoemd in het Veiligheidsplan Peelland 2019-2022 en het Masterplan Integrale Veiligheid Helmond 2019-2022.

Om signalen van radicalisering te herkennen en aan te kunnen pakken is een goede informatiepositie cruciaal. Het uitvoeren van onderzoek en analyse -in dit geval een krachtenveldanalyse- is een van de middelen die worden ingezet om die informatiepositie op te bouwen.

De opdracht

(vraag 1, 3, 4, 7, 8 en 11 CDA)

De krachtenveldanalyse is in opdracht van mij uitgevoerd, vanuit mijn verantwoordelijkheid voor de openbare orde en de veiligheid in onze gemeente. Het doel was om meer inzicht te krijgen in het krachtenveld binnen de islamitische gemeenschap in Helmond, specifiek gericht op de risico's op radicalisering. De bevindingen van het onderzoek ondersteunen de informatiepositie van de gemeente en dienen als basis voor het opbouwen van een signaleringsnetwerk.

Voor de uitvoering van deze krachtenveldanalyse zijn versterkingsgelden aangevraagd bij de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV). Vervolgens is de aanvraag ingediend bij de Programmaraad Radicalisering Oost-Brabant, die de verschillende aanvragen heeft gebundeld en ingediend bij de NCTV. Voor de opdrachtverlening hebben we -vanwege de hoogte van het bedrag- een enkelvoudig onderhandse aanbestedingsprocedure doorlopen. De kosten van de opdracht waren € 36.179 incl. btw. Dit bedrag is betaald uit landelijke versterkingsgelden, de gemeente Helmond heeft hiervoor geen kosten gemaakt.

Voorafgaand aan de analyse is de keuze gemaakt om het onderzoek non-informed plaats te laten vinden. Dit houdt in dat de moslimgemeenschap niet vooraf is geïnformeerd over het uit te voeren onderzoek. Ik heb die keuze gemaakt, omdat de analyse bedoeld was om de informatiepositie van de gemeente te verbeteren en het uitvoeren van de analyse in principe geen invloed zou hebben op de gemeenschap.

Voor deze analyse is geen onderzoek gedaan naar andere gemeenschappen. In algemene zin wordt vaker onderzoek gedaan naar alle vormen van potentiële radicalisering. Zo is recent een regionale indicatiestudie uitgevoerd naar meerdere vormen van radicalisering en polarisatie, waaronder (gewelddadig) salafisme, rechtsextremisme en milieu- en dierenextremisme. Tijdens de uitvoering van deze specifieke studie zijn geen besloten plekken bezocht.

De methodiek

(vraag 5, 6 en 10 CDA / vraag 2 SP)

Het adviesbureau (NTA) heeft diverse onderzoeksmethoden ingezet, te weten: open bronnenonderzoek, literatuuronderzoek, antropologisch veldwerk en formele interviews. In gesprekken maakt NTA zich altijd als zodanig kenbaar. NTA betreedt daarbij geen besloten plaatsen zoals moskeeën. Waar ze dit wel doen, is dat altijd op uitnodiging van en met instemming van een rechthebbende. Na de publicatie van de NRC-artikelen hebben meerdere anonieme (sleutel)respondenten hun deelname aan het onderzoek niet gehandhaafd. De toestemming om de opgehaalde data te gebruiken, is ingetrokken en is zodoende niet meer gebruikt.

Ik heb een opdracht verstrekt binnen de wettelijke kaders. De gebruikte methodiek past, zo bevestigt NTA, binnen de wettelijke kaders. Intern zijn de gemaakte afspraken in de verwerkersovereenkomst van de opdracht akkoord bevonden door onze privacy adviseur. Het onderzoek is gefinancierd door de NCTV, die op de hoogte was van de door NTA gebruikte onderzoeksmethode.

De resultaten

(vraag 9 CDA / vraag 1 en 3 SP)

NTA heeft de analyse inmiddels afgerond door een managementsamenvatting op te leveren. Deze is als bijlage bij deze brief gevoegd. We nemen de aanbevelingen van NTA, die betrekking hebben op de manier waarop wij kunnen investeren in de relatie met de moslimgemeenschap, ter harte. Onder andere op basis van deze analyse werkt de gemeente Helmond aan vervolgcacties om de risico's op radicalisering en extremisme in de islamitische gemeenschap te verminderen. Dit doen wij bij voorkeur gezamenlijk met de islamitische gemeenschap.

De relatie met de gemeenschap

(vraag 12, 13, 14 en 15 CDA / vraag 4 SP)

Ik hecht aan mijn relatie met de islamitische gemeenschap. Ik heb regelmatig contact met (vertegenwoordigers van) de islamitische gemeenschap en vinden het erg belangrijk om het contact op die manier voort te kunnen zetten en te kunnen verstevigen.

Ik betreur dan ook de ontstane ophef en de negatieve beeldvorming over de islamitische gemeenschap. Ik ben hierover kort na publicatie van de NRC-artikel meermaals in gesprek gegaan met vertegenwoordigers van de gemeenschap. Dit zijn open gesprekken geweest, waarbij de aanwezigen met elkaar van gedachten hebben gewisseld over wat de berichtgeving bij hen en bij de gemeenschap heeft opgeroepen. Naar aanleiding van de managementsamenvatting gaan we verder in gesprek met de organisaties over de resultaten van de analyse.

Hoogachtend,

Burgemeester
mevr. P.J.M.G. Blanksma-van den Heuvel

Bijlage 1. Schriftelijke vragen CDA-fractie

Onderwerp:	undercover onderzoek moskeeën
Datum:	18 oktober 2021
Partij:	CDA
Bijlage:	66
Ingekomen brief griffie:	18 oktober 2021

Geacht college,

In het Eindhovens Dagblad van 15 oktober jl. lazen wij een artikel over een undercover onderzoek. Na lezing van het artikel wensen wij de onderstaande vragen aan het college te stellen.

1. Klopt het dat het college opdracht heeft gegeven om moskeeën van onze stad undercover te laten bezoeken en gevoelige informatie te verzamelen?
2. Wat waren de aanleidingen om dit onderzoek in te stellen?
3. Waarom is er gekozen voor een undercover onderzoek? Is er bekeken of het mogelijk was om het onderzoek middels andere methoden uit te voeren?
4. Kunt u aangeven waarom u behoefte had voor een dergelijk onderzoek terwijl u periodiek overleg heeft met alle moskeeën in Helmond?
5. Zijn er nog andere omstreden opdrachten door uw college verstrekt voor een onderzoek?
6. Bent u ook van mening dat dergelijke omstreden onderzoeken niet thuishoren in ons democratisch bestel?
7. Is dit voorafgaand breed besproken binnen uw college en heeft dit geleid tot de opdrachtverwerkingscyclus?
8. Wat zijn de financiële kosten geweest van dit onderzoek en staat dit in verhouding met eventuele aanleiding?
9. Gaat onze raad geïnformeerd worden over de conclusies en resultaten van het onderzoek?
10. Hoe goed is uitgezocht of met dit handelen wetgeving (staats-, bestuursrechtelijk en privacywetgeving) niet wordt overtreden, volgens berichten zijn sommige gemeenten afgehaakt wegens twijfels over de onderzoeksmethode?
11. Zijn er ook instellingen van andere geloofsovertuigingen undercover onderzocht? Zo nee, wijst dit dan niet regelrecht op discriminatie op basis van geloofsovertuiging?
12. Vindt het college ook niet dat dit soort spionagepraktijken kan leiden tot een vertrouwensbreuk met verschillende gemeenschappen in onze samenleving, dit in tegenstelling tot de inclusieve stad die we willen zijn?
13. Begrijpt het college ook dat met dit onderzoek de islamitische gemeenschap zich verdacht en gecriminaliseerd voelt en het islamofobie verder aanwakkert binnen onze samenleving?
14. Begrijpt het college dat de laatste jaren de islamitische gemeenschap zich weggezet voelt als ondermijnd en potentieel gevaarlijk en met dit bericht dit gevoel alleen maar versterkt wordt?
15. Hoe wil het college na deze en eerdere gebeurtenissen het vertrouwen weer winnen van onze islamitische gemeenschap?

In afwachting van uw spoedige reactie.

Met vriendelijke groet,
Namens de CDA Fractie,

Pieter Vervoort, fractievoorzitter
Yalcin Yeyden, raadslid

Bijlage 2. Schriftelijke vragen SP-fractie

Onderwerp:	NRC-artikel Undercover? De gemeente wilde graag 'rauw beeld'
Datum:	11 november 2021
Partij:	SP
Bijlage:	74
Ingekomen brief griffie:	12 november 2021

Geacht college,

Vandaag publiceerde het NRC het artikel "Undercover? De gemeente wilde graag 'rauw beeld'

<https://www.nrc.nl/nieuws/2021/11/11/undercover-de-gemeente-wilde-graag-rauw-beeld-a4065058>

De reacties van de betreffende gemeenten in dit artikel lopen nogal uiteen. Van ontkenning tot een eigen extern onderzoek.

Naar aanleiding van dit artikel hebben wij de volgende vragen:

1. Wat is de stand van zaken in Helmond betreffende dit onderzoek?
Is er sprake van een concept-rapport zoals in dit artikel gesteld wordt?
Zo ja, kunnen wij hier dan uit afleiden dat het onderzoek nog loopt en er een eindrapportage volgt?
2. Zo ja, is het dan niet voorbarig om uit te gaan van de garantie van onderzoeksbureau Nuance door Training en Advies (NTA) dat zij geen moskeeën zonder toestemming betreden hebben?
3. Wanneer verwacht u de uitkomsten van het onderzoek en/of eindrapportage te kunnen delen met de gemeenteraad?
4. Hoe verloopt het contact en hoe is de relatie op dit moment met de islamitische gemeenschap in Helmond?

Met vriendelijke groeten,

Namens de SP fractie
Lonneke Marácz